Розділ IV.

МЕТОДИКА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ОЦІНКИ СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКИХ ДІЙ ЗІ СТВОРЕННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНО СТАБІЛЬНИХ ТЕРИТОРІЙ.

ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕХНОГЕННОГО ВПЛИВУ НА ТЕРИТОРІЇ ПОЛТАВЩИНИ

Калініченко В. М., Колєснікова Л.А.

м. Полтава, Україна

На сьогодні в Україні провідне місце займає промисловий та сільськогосподарський комплекс. Зростаючі кількості використання продуктів переробки нафти стає причиною збільшення робіт щодо видобування та переробки нафти.

Потужність нафтогазовидобувної промисловості Полтавської області дозволяє віднести її до провідного нафтогазовидобувного регіону України. Особливістю галузі полягає в тому, що нафтогазовидобувний комплекс включає в себе розвідку, добування, переробку [1]. Наразі спостерігається значний вплив паливно-енергетичної промисловості на складові довкілля.

Слід зазначити, що потужний розвиток промисловості, зокрема нафтовидобувної, нерідко стає причиною потрапляння до ґрунту полютантів і потребує непростих природоохоронних заходів.

За технічними, технологічними особливостями потенційно еколого-небезпечні виробництва, що є джерелом надзвичайних ситуацій техногенного характеру, можна поділити на дві наступні групи: промислові підприємства – нафтогазова промисловість (видобуток, переробка, зберігання, транспортування

нафти, газу та нафтопродуктів) та гірничорудна промисловість (видобуток, збагачення залізної руди); системи життєзабезпечення населення і забезпечення функціонування господарського та сільськогосподарського комплексу – енергетики, водо-, газо-, теплопостачання, транспорту (автомобільного, залізничного).

Оцінка техногенного навантаження на природне середовище включає в себе суму соціально - економічного освоєння і сумарного забруднення території: $T = O + З$, де: O- соціально – економічне освоєння території, визначається інтегральним показником концентрації населення, промисловості, сільського господарства, транспорту, ступеню освоєння земельного фонду і рекреаційне навантаження; $З$ - сумарне забруднення, що визначене раніше. Якщо інтегральний показник соціально – економічного освоєння території менше 2 , то техногенний вплив вважають – низький (O_1), якщо 2- 3,5 – нижче середнього (O_2), якщо 3,5 - 7 – середній (O_3), якщо 7- 15 – вище середнього (O_4), більше 15 – високий (O_5).

Аналіз результатів наукових досліджень підтвердив, що першопричиною виникнення надзвичайних техногенних ситуацій в області є великі екологічно небезпечні об'єкти: нафтогазовидобувні комплекси, нафтопродуктопроводи, енергетичні об’єкти.

Значний вплив на забруднення території фіксується в Гадячі, Зінькові, Полтаві, Кремечуці, Карлівці. Згідно з отриманими результатами зазначені промислові міста мають значний вплив на забруднення компонентів довкілля, зокрема ґрунтів сільськогосподарського призначення.

Не викликає сумніву факт значного впливу потужної промисловості на аграрно-промисловий комплекс, який займає одне з провідних місць в області. Слід зазначити, що під сільськогосподарську промисловість задіяно більше двох мільйонів гектарів землі, з них півтора мільйона гектарів складають орні землі (цінні чорноземи) [1]. Наявність значної розораності та розвиненої промисловості Полтавської області призвело до їх сусіднього співіснування на суміжних територіях.

Таким чином, обстеження родючих ґрунтів, надання їм еколого-агрохімічної оцінки – це невідкладне завдання, що потребує постійного

контролю на Полтавщині. На підставі агрохімічного аналізу науковцями Полтавського державного аграрного університету надано якісну оцінку еколого-агрохімічному стану ґрунтів сільськогосподарського призначення, що вказує на явний факт негативного впливу нафтової промисловості по відношенню до агроекосистеми [2, 3, 4, 5].

Основним напрямком розвитку сільського господарства є вирощування зернових, зернобобових, технічних культур, картоплі, овочів продуктів тваринництва овочевих культур, соняшника, буряка, ріпаку, картоплі,

Отже, що стосується найнебезпечніших забруднювачів навколишнього середовища та їх наслідків по відношенню до агроекосистеми, то найбільш вразливими є ґрунти.

Бібліографічний список

1. Звіт про стан навколишнього природного середовища в Полтавській області у 2019 році. − Полтава: Департамент екології та природних ресурсів, 2019. – 177 с.

2. Клименко М. О. Моніторинг довкілля / М. О. Клименко, А. М. Прищепа, Н. М. Вознюк. – К.: 2006. – 360с.

3. Колєснікова Л. А. Агроекосистема в умовах техногенного навантаження Решетняківського родовища Полтавської області / Л. А. Колєснікова // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2011. – №2. – С. 162−169.

4. Крикунова В. Ю. Характеристика екологічного стану ґрунтів на вміст важких металів, що піддаються техногенному впливу / В. Ю. Крикунова, Л. А. Колєснікова // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2007. – №1. – С. 51−55.

5. Писаренко П. В. Оцінка екологічного стану сільськогосподарських угідь Полтавської області / П. В. Писаренко, О. О. Ласло // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2009. – №2 – С. 23−25.